

Rafał A. Łuszczewski

Raphael A. Lustchevsky

Rafał

Polonaises | Scherzos

FRYDERYK CHOPIN

RAFAŁ A. ŁUSZCZEWSKI

live recording

Pod patronatem i z rekomendacją
Under the patronage and with recommendation of

Towarzystwa im. Fryderyka Chopina w Warszawie
The Fryderyk Chopin Society in Warsaw

© **DUX 2015, DUX 1240**

zarejestrowane na żywo podczas koncertu w | recorded live in concert at:
Elder Concert Hall, Adelaide, Australia – czerwiec 2012 | June 2012

TED DUDZINSKI

Inżynier nagrania | Recording engineer

ANDRZEJ CZUBIŃSKI

Edycja nagrania | Editor

EWA GUZIÓŁEK-TUBELEWICZ

Mastering

RAFAŁ DYMERSKI

Skład | Page layout

DUX Recording Producers, Morskie Oko 2, 02-511 Warsaw, Poland e-mail: dux@dux.pl

dedicated to him by Polish composer, Krzesimir Debski, released by SI Music Ltd. Altogether he made 8 CD recordings for Japanese, Polish, Swiss, German labels, including PONY CANYON Inc. (PCCL-00124), POLSKIE RADIO SA (PRCD-0051), MONTBLANC (MB-004), DUX Recording Producers (DUX 0745).

His diverse repertoire features more than 30 works for piano and orchestra. His performing path has been marked with appearances with the leading philharmonic orchestras in Poland, i.e. Krakow Philharmonic, Baltic Philharmonic in Gdansk, Poznan Philharmonic, Rubinstein Philharmonic in Lodz, as well as Festival Strings Lucerne, Staatskapelle Weimar, Polish Radio Symphony Orchestra in Warsaw, National Radio Symphony of Slovakia, National Radio Symphony of Romania, National Symphony Orchestra of Montenegro, Tokyo Symphony Orchestra, Russian State Philharmonic Irkutsk, National Symphony Orchestra of Malaysia, Johannesburg Philharmonic, National Philharmonic in Montevideo, National Symphony Orchestra of Chile, National Symphony Orchestra in Brasilia, Symphony Orchestra of Porto Alegre, Symphony Orchestra of Parana, National Symphony Orchestra of Costa Rica; National Symphony Orchestra of Panama; Royal Oman Philharmonic and many others.

Such distinguished conductors as: Horia Andreescu, Pavel Baleff, Andrey Boreyko, Osvaldo Colarusso, Leslie B. Dunner, Achim Fiedler, Jose

M. Florencio, Justus Frantz, Federico Garcia Vigil, Hiroyuki Iwaki, Chosei Komatsu, Wojciech Michniewski, Marc Moncusi, Marek Pijarowski, Francisco Rettig, Reinhard Seehafer, Ruben Silva, Simon Wright, Gerhardt Zimmermann, Oleg Zverev – came among the artists he collaborated with.

As a collaborative pianist he performed with such eminent artists as: James and Jeanne Galway, Jadwiga Kotnowska, Nicholas Altstaedt, *Camerata Quartet* and *Horizon Ensemble*.

Lustchevsky is an accomplished pedagogue. In 2003, he has been appointed Honorary Professor to the National University of Costa Rica. He has become a guest Professor and lecturer at Sydney University Conservatorium of Music, Griffith University in Brisbane, National University in Brasilia, National Music Conservatoriums in Lima and Montevideo, National Music Institutes in Algiers and Panama-City, as well as in Edinburgh, Bangkok, Jakarta, New Delhi and numerous master courses.

In 2010, he inspired and substantively shaped the International F. Chopin Piano Competition in Lima, Peru becoming its President and member of the jury. In 2014, he also inspired and designed the National Chopin Piano Competition in Ecuador becoming its Artistic Director.

Polonaises | Scherzos

FRYDERYK CHOPIN RAFAŁ A. ŁUSZCZEWSKI

live recording

Fryderyk Chopin nadał formie scherza kształt nowy i niepowtarzalny. Dzięki niemu scherzo stało się gatunkiem samodzielnym, niezależnym od większego utworu, którego bywało częścią wcześniej w okresie klasycyzmu, takiego jak sonata czy symfonia.

Chopin znacznie rozbudował tę formę i nazwał ją nową, romantyczną ekspresją - w najwyższym stopniu dramatyczną, osiągając wrażenie niesamowitości i tragizmu poprzez zastosowanie wartkiej narracji i zaskakujących zestawień harmonicznyc. W scherzach Chopina urzekające jest nie tylko piękno momentów lirycznych, ale przede wszystkim intensywność i głębia wyrażanych emocji, niekiedy bardzo gwałtownych, a zarazem krańcowo odmiennych, przez co nierzadko wywołujących dreszcz przerażenia. Chopin stosuje zasadę operowania nagłym kontrastem, maksymalnej sugestywności muzycznych gestów, a kulminacje buduje w skrajnie wirtuozowskich kodach.

Również struktura tych dzieł przynosi nowatorskie rozwiązania. Jakkolwiek już w klasycznym scherzu instrumentalnym utrzymanym w żywym tempie i metrum trójdzielnym dominowała budowa trzyczęściowa typu ABA z trio pośrodku, to w budowie Scherz Chopina forma ta traktowana jest przez kompozytora indywidualnie, z odniesieniami np. do elementów rondo. Łączy je idea formy zwanej repрызową, a więc takiej, w której – tak jak w tańcu

z triem czy w arii *da capo* – muzyka początku wraca, identyczna albo mniej lub bardziej odmieniona, by utwór zamknąć. Szczególnością scherz Chopina polega na tym, że między muzyką owych zewnętrznych ram (czyli właściwego *scherza*), a muzyką wnętrza (czyli tradycyjnego *trio*) – zachodzi kontrast tak zdecydowany i zasadniczy, że ma się wrażenie zderzenia dwu światów. Świat zewnętrzny niesie niepokój i zagrożenie, wewnętrzny zaś ofiarowuje ukojenie i azyl. Przenosi w obszary wspomnień i marzeń.

Takie właśnie jest dramatyczne pierwsze *Scherzo h-moll*, ze swoim przejmującym akordem na początku i poszarpaną fakturą, które niezwykle kontrast przynosi lirycznym cytatem z polskiej kołеды-kołysanki „Lulajże Jezuniu” w części środkowej. To rzadki przykład cytatu muzycznego u Chopina, a zarazem dowód jego inspiracji w przeżyciach i doświadczeniach wyniesionych z kraju urodzenia.

Kolejne *Scherzo, b-moll*, bardzo popularne, porównywane przez Roberta Schumanna do poezji Byrona, rozgrywa się pomiędzy gwałtownością części skrajnych a zachwycającym swą liryką triem. Jest w nim wiele elementów mających wywołać uczucie grozy i niepokoju. „To winien być dom umarłych” – wedle relacji, miał powiedzieć Chopin o motywach początkowym Scherza b-moll.

Scherzo cis-moll to jeden z utworów zainspirowanych Majorką i klimatem Vallldemossy. Zdecydowany motyw głównego tematu scherza grany jest

and mtró. Alexis Weissenberg in Switzerland. He pursued his studies at the International Piano Academy „Incontri col Maestro” in Imola/Italy and in many master courses led by John O’Conor, Gyorgy Sebok and Krystian Zimmerman.

His performances have been held in North and South America, Asia, Australia, Middle-East and nearly all countries of Europe, in many prestigious concert-halls including Théâtre du Châtelet in Paris, Palau da Musica in Barcelona, Warsaw National Philharmonic, „KKL” in Lucerne, Palais des Nations in Geneva, Victoria Concert Hall in Singapore, Suntory Hall in Tokyo, Sala Cecilia Meirelles in Rio de Janeiro, Salon Dorado in Buenos Aires, Teatro Solis in Montevideo, Verbrugghen Hall in Sydney, Linder Auditorium in Johannesburg.

He appeared in renowned international festivals such as: Lucerne Festival, *Pianoforte a Bellinzona* in Switzerland, *Oranienstein Festwochen* in Germany, International Chopin Festival, Warsaw Mozart Festival in Poland and *Krakow’s Spring* in Poland, Dinu Lipatti Festival in Romania, *Carlisle International Summer Festival* in the U.K., *Sarajevo Winter* in Bosnia, *l’Octobre Musicale* in Tunisia, *Cervantino Festival* in Mexico, *Chopiniana Festival* in Buenos Aires, *Festival de Musica de Londrina* in Brazil, *Kuala Lumpur International Piano Festival* in Malaysia, *Palm Beach Festival* in the U.S., as well as in France, Norway, Spain.

He is the winner of the highest prizes at several international piano competitions, such as: „Clara Schumann” in Germany, „Maria Canals” in Spain, „Luis Sigall” in Chile. At the UNESCO-International Piano Competition „Dinu Lipatti” in Romania he was awarded with the Grand Prix 1st prize. His artistic activity and merits have been recognized with multiple special awards from the Ministry of Culture and Arts of the Republic of Poland. He took three times the top award at all-Poland Piano Competition of the Fryderyk Chopin Society in Warsaw. He was also awarded distinctions by the President of Romania, Board of the City of Rio de Janeiro, special prizes by the *Duszniki International Chopin Festival* and *National Piano Festival* in Poland and granted a scholarship from the government of Germany (DAAD).

As an active recording artist, maestro Lustchevsky made music recordings in Australia (ABC), Japan (Fujisankei Group), USA (National Public Radio), Chile (Megavisión), Switzerland (Swiss Classical Radio DRS2), Slovenia (Slovenian Radio), Poland (Polish Radio S.A.) Also known as a „Montblanc Artist”, for his recording of the Chopin’s Piano Concerto No.1 with Philharmonia of the Nations Orchestra in Hamburg, exclusively for the Montblanc Meisterstück „Tribute to Chopin” on the 150th anniversary of Fryderyk Chopin’s death. With the Polish Philharmonic Orchestra „Sinfonia Baltica”, he recorded the Piano Concerto

Stanu Parana, Orkiestra Symfoniczna Porto Alegre, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Kostaryki, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Panamy, Royal Oman Philharmonic i in.

Pośród wybitnych dyrygentów, z którymi współpracowała są m.in.: Horia Andreescu, Pavel Baleff, Andrey Boreyko, Osvaldo Collaruso, Leslie B. Dunner, Achim Fiedler, Jose M. Florencio, Justus Frantz, Federico Garcia Vigil, Hiroyuki Iwaki, Chosei Komatsu, Wojciech Michniewski, Marc Moncusi, Marek Pijarowski, Francisco Rettig, Reinhard Seehafer, Ruben Silva, Simon Wright, Gerhardt Zimmermann, Oleg Zverev.

Pianista jest również aktywny na polu kameralistyki. Wśród wybitnych artystów z którymi koncertowała są m.in. James i Jeanne Galway, Jadwiga Kotonowska, Nicholas Altstaedt, Kwartet *Camerata* oraz *Horizon Ensemble*.

Rafał A. Łuszczewski rozwija też działalność pedagogiczną. W 2003 r. został mianowany Profesorem Honorowym Uniwersytetu Narodowego w Kostaryce. Był gościnnym profesorem i wykładowcą w Konserwatorium Muzycznym Uniwersytetu w Sydney, Uniwersytecie Griffith w Brisbane, Uniwersytecie Narodowym w Brazylii, Konserwatoriach Narodowych w Limie i Montevideo, w Instytutach Muzycznych w Algierze i Panama City, a także w Edynburgu, Bangkoku, Dżakarcie, New Delhi oraz wielu kursach pianistycznych.

Jest inspiratorem i artystycznym architektem powstałego 2011 r. w Limie (Peru) pierwszego na kontynencie południowoamerykańskim Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina, gdzie pełni funkcję prezesa i członka jury. W 2014 r. powstał z jego inicjatywy Narodowy Konkurs im. Fryderyka Chopina w Ekwadorze, którego jest dyrektorem artystycznym i członkiem jury.

Polish artist, Raphael Alexandre LUSTSCHEVSKY

made his international debut at the age of 16 with the Tokyo Symphony Orchestra in Japan. Since 2001 listed as a *Steinway Artist* on the „Steinway & Sons Artists' Roster” in New York featuring the world's finest pianists.

Lustchevsky is one of the most prominent disciples of the eminent Polish professor, Andrzej Jasinski (president of the jury at the Int'l Chopin Piano Competition in Warsaw and teacher of Krystian Zimerman) at the „Szymanowski” Academy of Music in Katowice/Poland where he graduated with Master's Degree in Performing Arts. He mastered his skills with the legendary virtuosos of piano: mtro. Lazar Berman at Hochschule für Musik „Franz Liszt” in Weimar/Germany where he completed postgraduate studies Konzertexamen (doctorate level diploma)

fortissimo w podwójnych oktawach. Scherzo zdaje się rozwijać w dzikim szaleństwie, czasem tajemniczo przycicha, aby za moment wybuchnąć powrotem agresywnych oktaw. Kontrast i uspokojenie przynosi, niczym głos z innego świata, liryczny i śpiewny chorał przerywany zwiewnymi opadającymi pasażami zachwycającymi swoją brzmieniową urodą. Chorał powraca wielokrotnie, a wraz z nim owe zwiewne girlandy brzmień. Utwór utrzymany jest w formule ronda.

Pogodniejszym tonem odznacza się jedynie ostatnie Scherzo E-dur, które powstało w przytulnej, letniej atmosferze Nohant, pod opieką George Sand i uniosło w sobie coś z tej atmosfery, w której powstało. Przez tę muzykę zdaje się przeświecać słońce. Muzyka właściwego scherza zdominowana została przez temat, który pojawia się jedenastokrotnie, w coraz to innej postaci. Temat, który scharakteryzować można słowami: jasność, zwiewność, nieuchwytność. Ale Scherzo to niesie też barwy niepowtarzalne i nieporównywalne z wcześniejszymi. Środkową partię Scherza, jego rozległe trio, wypełnia muzyka śpiewna, przejmująco głęboka, wyjątkowo piękna. Z początku nieco nieśmiała, niesiona szeroką frazą, sięga szczytu ekstatycznej kulminacji. Nie brakuje w niej melancholii, zadumania i kontemplacji.

Polonezy Fryderyka Chopina związane są najściślej z narodowym nurtem jego muzyki. Aby je zrozumieć, należy pamiętać o głęboko patriotycznych

uczuciach Chopina i tragicznej sytuacji Polski w jego czasach. Komponował je od dzieciństwa do późnych lat życia, pozostawiając 18 dzieł w tym gatunku: 16 polonezów fortepianowych, jeden na fortepian z orkiestrą i jeden na fortepian i wiolonczelę. Ich styl zmieniał się w czasie, również ranga i znaczenie wzrastały stopniowo, ewoluując od salonowych miniaturowych do rozbudowanych poematów tanecznych.

Wszystkie jednak utwory niezależnie od czasu powstania łączyła nadrzędna idea poloneza – najważniejszego polskiego tańca narodowego. Polonez rozwijał się w Polsce na długo przed Chopinem, był obecny już w czasach baroku jako modny taniec towarzyski na wielu dworach europejskich. Do poloneza sięgali najwybitniejsi kompozytorzy przed Chopinem, m.in. Bach, Telemann, Beethoven czy Weber. W Polsce pierwszym polonezem był taniec pieszki pochodzenia ludowego, tańczony najpierw przez mieszczan i lud polski, który z czasem przyszedł na dwory szlacheckie stając się uroczystym i reprezentacyjnym polskim tańcem narodowym. Podstawowe cechy autentycznego poloneza to metrum $\frac{3}{4}$, umiarkowane tempo, dostojny charakter i typowe formuły rytmiczne. Zasadniczo polonez – „taniec polski” – utrzymany jest w formie trzyczęściowej A B A gdzie część B stanowi trio.

Trzy Polonezy młodzieńcze to polonezy napisane na początku kariery kompozytorskiej Chopina. Polonez g-moll to jego pierwsze dzieło, podobnie

jak Polonez B-dur skomponowane przezeń w wieku siedmiu lat w roku 1817. Te najwcześniejsze polonezy Chopina, mimo ich konwencjonalności ujmują swym urokiem, odślaniając talent cudownego dziecka. Wśród szeregu następnych młodzieńczych polonezów z okresu warszawskiego zauważyć można stopniowe rozwijanie kompozytorskiej techniki i wzbogacanie środków pianistycznych, czego przykładem jest Polonez As-dur, który powstał w 1821 r.

Dopiero po wyjeździe z Polski kompozytor stworzył najdoskonalsze polonezy. Należą do nich z Polonezy op. 26: cis-moll i es-moll, ukończone w 1835 r. i wydane w 1836 r. oraz z Polonezy op. 40: A-dur i c-moll napisane w latach 1838-1839, a wydane w 1840 r.

Wraz z Polonezami op. 26 Chopin stworzył nowy rozdział w dziejach tego gatunku zmierzając w kierunku „epicko-dramatycznego poematu”. Każdy z nich ma swój odrębny kształt, styl pianistyczny i ekspresję. W Polonezie cis-moll op. 26 zaznaczają się silnie elementy dramatyczne. Uznanie przyniosło mu trio w tonacji Des-dur. Wprowadza ono ton liryczny, może z początku nawet nieco sentymentalny, jednakże pełen godności. Melodia prawej ręki ma charakter zbliżony śpiewnością do operowej arii. Towarzyszy jej kunsztowny podkład harmoniczny, rozwijający się z żelazną logiką i konsekwencją. Trio tworzą dwie linie melodyczne będące ze sobą w dialogu, z których ta druga doprowadza do kulminacji utworu.

Stosunkowo najbardziej tradycyjne są dwa dzieła z op. 40. Polonez A-dur ukończony podczas pobytu na Majorce wykazuje cechy poloneza heroicznego, mającego w sobie „ducha rycerskiego”. Polonez A-dur to utwór w swoim stylu i charakterze lapidarny, esencjonalny, jednoznaczny. Nie ma on ani introdukcji ani kody, a główny temat odznacza się wewnętrzną jednością, siłą i zdecydowaniem, w wyrazie odwołując się do stylu muzyki militarnej. Niedwuznaczne jest też trio poloneza napisane w tonacji D-dur, którego temat Chopin każe grać energicznie i fortissimo. Nie inaczej jest też w temacie dopełniającym tria, który poprzez zastosowanie zdwojonego trylu w basie potęguje wrażenie uroczystej muzyki wojaskowej, przywołując dźwięki werbla. Wedle relacji jemu współczesnych, Chopin miał się zwierzyć, że wyobraża sobie Polonez A-dur w funkcji poloneza koronacyjnego. Myśl o wskrzeszeniu państwa polskiego nie opuszczała go zatem ani na moment.

Aires, *Festival de Musica de Londrina* w Brazylii, *Kuala Lumpur International Piano Festival* w Malezji, w Palm Beach (USA), a także w Hiszpanii, Francji, Norwegii i innych.

Łuszczewski jest laureatem najwyższych nagród na międzynarodowych konkursach pianistycznych, m.in. „Clara Schumann” w Niemczech, „Maria Canals” w Hiszpanii, „Luis Sigall” w Chile oraz „Dinu Lipatti” pod patronatem UNESCO w Bukareszcie. Za osiągnięcia artystyczne otrzymał trzykrotnie stypendium Ministra Kultury i Sztuki RP. Również trzykrotnie był laureatem ogólnopolskiego konkursu stypendialnego Towarzystwa im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Jego działalność artystyczna uhonorowana została nagrodą Prezydenta Rumunii, wyróżnieniem Rady Miasta Rio de Janeiro oraz Nagrodą Artystyczną Wojewody Opolskiego, a także specjalnym wyróżnieniem Międzynarodowego Festiwalu Chopinowskiego w Dusznikach-Zdroju oraz nagrodą Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku. Pianista jest również stypendystą Rządu Niemieckiego (DAAD).

Artysta zarejestrował nagrania radiowe i telewizyjne m.in. w Australii (ABC), Japonii (Fuji-sankei Group), USA (NPR), Chile (Megavision), Szwajcarii (DRS2), Słowenii (Radio Słoweńskie) i Polsce (Polskie Radio S.A.). Znany jest też jako artysta firmy Montblanc, dzięki wydanemu przez tę firmę nagraniu Koncertu fortepianowego e-moll Op.11 Fryderyka Chopina z orkiestrą „Philharmonic of the Nations”

z Hamburga z okazji 150. rocznicy śmierci Chopina pod nazwą „L'Hommage a Frederic Chopin”. Z towarzyszeniem Polskiej Filharmonii „Sinfonia Baltica” w Słupsku zarejestrował prawykonanie dedykowanego mu Koncertu fortepianowego Krzesimira Dębskiego dla wytwórni SI Music Ltd. Ogółem jego dorobek jest 8 płyt kompaktowych wydanych przez wytwórnie w Japonii, Niemczech, Szwajcarii i Polsce, m.in. PONY CANYON (PCCL-00124), POLSKIE RADIO (PRCD-051), MONTBLANC (MB-004), DUX Recording Producers (DUX 0745).

Jego repertuar koncertowy obejmuje ponad 30 koncertów fortepianowych. Występował z czołowymi zespołami filharmonicznymi w Polsce, takimi jak: Filharmonia Krakowska, Filharmonia Bałtycka w Gdańsku, Filharmonia Poznańska, Filharmonia Łódzka, Filharmonia Wrocławska i in., a ponadto: Festival Strings Lucerne, Staatskapelle Weimar, Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Warszawie, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Radia Rumuńskiego w Bukareszcie, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Radia Słowackiego w Bratysławie, Narodowa Orkiestra Symfoniczna Czarnogóry, Tokyo Symphony Orchestra, Narodowa Symfoniczna Orkiestra Malezji, Rosyjska Państwowa Filharmonia w Irkucku, Johannesburg Philharmonic Orchestra, Filharmonia Narodowa w Montevideo, Narodowa Orkiestra Symfoniczna w Chile, Narodowa Orkiestra Symfoniczna w Brasílii, Orkiestra Symfoniczna

Rafał Aleksander ŁUSZCZEWSKI zadebiutował na światowych estradach z Tokyo Symphony Orchestra mając 16 lat. Od 2001 r. jest wpisany jako Artysta Steinway'a na elitarną listę pianistów „The Steinway & Sons Artists' Roster” w Nowym Jorku.

Łuszczewski jest jednym z najwybitniejszych absolwentów słynnego pedagoga i pianisty, profesora Andrzeja Jasińskiego w Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach. Swoje

umiejętności doskonalił pod okiem wielkich mistrzów fortepianu: Lazara Bermana w Wyższej Szkole Muzycznej im. F. Liszta w Weimarze gdzie ukończył Koncertowe Studia Podyplomowe oraz Alexisa Weissenberga w Szwajcarii. Studiował także we Włoszech, w Międzynarodowej Akademii Pianistycznej w Imola oraz uczestniczył w kursach mistrzowskich prowadzonych przez Johna O'Conora, Gyorgy Seboka i Krystiana Zimmermana.

Koncertował w Ameryce Północnej i Południowej, Azji, Australii, Afryce, na Bliskim Wschodzie i niemal wszystkich krajach Europy, w wielu prestiżowych salach koncertowych, takich jak: Théâtre du Châtelet w Paryżu, Palau da Musica w Barcelonie, Filharmonii Narodowej w Warszawie, „KKL” w Lucernie, Pałacu Narodów w Genewie, Victoria Concert Hall w Singapurze, Suntory Hall w Tokio, Sala Cecilia Meireles w Rio de Janeiro, Salon Dorado w Buenos Aires, Teatro Solis w Montevideo, Verbrugghen Hall w Sydney, Linder Auditorium w Johannesburgu.

Gościł też na renomowanych międzynarodowych festiwalach, np. Lucerne Festival i *Pianoforte a Bellinzona* w Szwajcarii, *Oraniensteiner Festwochen* w Niemczech, Festiwalu Chopinowskim w Dusznikach, Warszawskim Festiwalu Mozartowskim, *Krakowskiej Wiośnie*, Festiwalu Dinu Lipattiego w Bukareszcie, *Carlisle International Summer Festival* w Anglii, *Sarajewskiej Zimie* w Bośni, *l'Octobre Musicale* w Tunezji, Festiwalu *Cervantino* w Meksyku, Festiwalu *Chopiniana* w Buenos

Fryderyk Chopin shaped the scherzo in a new and unique way. He made it autonomous, independent from a large-scale piece, like sonata or a symphony, that it used to be part of in the earlier, Classical era.

Chopin expanded this musical genre considerably and lent it a new, romantic expression—in the highest degree dramatic, with uncanny impression through the use of intense and tragic narrative and surprising combinations of harmonics. Not only the captivating beauty of the lyrical moments in Chopin's Scherzi must be emphasised, but above all the intensity and depth of emotion expressed, sometimes very violent, and highly volatile, often causing a shiver of horror. Chopin uses the principle of employing the sudden contrasts, the intense suggestiveness of the musical gestures and builds climaxes in the extremely virtuoso codas.

The structure of these works also brings moments of innovation. Although already in the classical instrumental scherzo the three-part structure of the ABA type with a trio in the middle predominated, the construction of the Chopin's Scherzo is treated individually by the composer, eg. with allusions to the rondo. However, they both share the overall architectonic plan of a tripartite reprise form, so the one in which—as in a dance with a trio or in the *aria da capo*—music of the beginning returns, identical or more or less transformed in order to conclude the work. The peculiarity of Chopin's

scherzo lies in the fact that between the music of these external framework (which is the appropriate *scherzo*), and interior music (traditional *trio*)—there is a contrast so decisive and principled, that one gets the impression of the collision of two worlds. The outside world brings unrest and threat, while the internal is offering solace and refuge. Takes away into the areas of memories and dreams.

This is the case of the dramatic B minor Scherzo, with its piercing chord at the beginning and turbulent texture, applying an unusual contrast with a lyrical quotation from the Polish Christmas carol „Lulajże Jezuniu” in its middle section. It is a rare example of musical quotation in Chopin, proving his inspiration in the experiences and lessons learned from his homeland.

The group of dramatic scherzos is completed by the highly popular B flat minor, compared by Schumann to the poetry of Byron, which is played out between the storminess of the outer sections and the „delightful oasis” in the trio. It has many elements that induce a feeling of horror and anxiety. „It should be a house of the dead”—according to the reports, Chopin made this remark about the initial theme of the Scherzo in B flat minor.

The last work inspired by Majorca and the atmosphere of Valldemossa was the Scherzo in C sharp minor. Robust and resolute motives of the principal theme of the Scherzo are played fortissimo

in double octaves. At first the music is given over to a wild frenzy, then mysteriously becalmed, and erupting a moment later with a return of the aggressive octaves. Like a voice from another realm comes the lyrical and melodious music of a contrasting chorale, interspersed with airy passages of alluring sonorities. The chorale returns many times over, and along with it those airy garlands of sound. The Scherzo is kept in the formula of a rondo.

A brighter tone is only marked in the last Scherzo, in E major, which was composed in a cozy, warm atmosphere of Nohant, under the supervision of George Sand and hence, lifted something of the atmosphere in which it arose. Through this music seems to shine the sun. Music of the proper scherzo is dominated by the theme that appears eleven times, in ever different form. This particular theme can be described with words: serene, ethereal, elusive. But this Scherzo also carries unique colors and incomparable with the earlier ones. Central part of the Scherzo, its extensive trio, has been filled with melodious music, movingly deep, exceptionally beautiful. At first a little shy, carried on with a wide phrase, the trio reaches new heights of ecstatic climax. It is not lacking the melancholy, reverie and contemplation.

Fryderyk Chopin's polonaises are closely associated with the national mainstream of his music. To understand them, we must remember the deep

patriotic feelings of Chopin and tragic situation of Poland in his days. He composed them from childhood to late life, leaving 18 works of this genre: 16 polonaises for piano, one for piano and orchestra and one for piano and cello. Their style changed over time, the rank and importance grew gradually, evolving from the salon miniatures to expansive dance poems.

However, all of them, regardless of the moment of their origin, are connected by the supreme idea of the polonaise – the most important Polish national dance. Polonaise has developed in Poland long before Chopin, being present already in the Baroque era as a fashionable ballroom dance at many European courts. Some of the most outstanding composers like Bach, Telemann, Beethoven and Weber, reached for the polonaise before Chopin. In Poland, the prototype of the polonaise originated from the walking folk dance, danced first by Polish townspeople, which over time was taken on to the manors becoming a ceremonial and representational Polish national dance. The basic features of an authentic polonaise are $\frac{3}{4}$ meter, moderate pace, dignified character and typical rhythmic formulas. Basically the polonaise – „Polish dance” – is maintained in a three-part ABA form where part B is a trio.

Three Early Polonaises have been written in the beginning of Chopin's career as a composer. Polonaise in G minor is his very first work, so as the Polonaise in B-flat major composed by him at the age of seven

in 1817. The earliest polonaises by Chopin, in spite of their conventionality, capture attention by their charm, revealing the talent of a prodigy child. In the successive youthful polonaises from the Warsaw period, a gradual development of compositional techniques and enrichment of pianistic ideas needs to be noticed, as exemplified by the Polonaise in A-flat major, which was created in 1821.

Only after leaving Poland, the composer wrote his most splendid polonaises, including Two Polonaises, Op. 26: C-sharp minor and E flat minor completed in 1835 and published in 1836, and Two Polonaises, Op. 40: A major and C minor, written in 1838-1839 and published in 1840.

With the Polonaises, Op. 26 Chopin opened a new chapter in the history of the genre heading in the direction of an „epic-dramatic poem”. Each of them has its own distinctive shape, pianistic style and expression. The Polonaise in C sharp minor, Op. 26 reveals highly dramatic elements. However, only the trio, written in D flat major key, brought it wider recognition. It introduces a lyrical, maybe at first even a little sentimental, but dignified tone. The melody of the right hand brings a melodious and sonorous tune, similar to opera arias. It is accompanied by the ingenious harmonies developed with logic and consistency. The trio consists of two melodic lines voicing together in a dialogue, the latter of which leads to the climax of the piece.

Relatively the most traditional are the two works from Op. 40. Polonaise in A major, completed during the stay in Mallorca exhibits the characteristics of the heroic polonaise, exposing the „chivalrous spirit”. The A major Polonaise is a piece of a concise, essential, unequivocal character. It has neither introduction nor the coda, and the principal theme itself is characterized by an inner firmness, strength and determination, in its meaning referring to the style of the military music. Unambiguous is also a trio of the Polonaise written in D major key, which Chopin indicated to be played vigorously and fortissimo. It is no different in the complementary section of the trio, where through the application of a duplicated trill in the bass Chopin enhances the impression of a ceremonial military music, evoking the sounds of snare drums. According to the relation of his contemporaries, Chopin had to confide that he imagines the Polonaise in A major having a coronation function. The idea of the resurrection of the Polish state, therefore, did not leave him even for a moment.